

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4213]-101

M.J.M.C. (Semester - I) Examination - 2012

LANGUAGE SKILLS FOR MEDIA

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Write a short essay (of around 200-250 words) on **any one** of the following : **(You may use imaginary details where necessary.) [10]**

- (a) If I were a TV Anchor
- (b) The Cancer of Corruption
- (c) Women's Empowerment
- (d) India - a Superpower in 2030

Q.2) (A) Translate **one** of the following passage into Marathi or Hindi : **[05]**

(Students who don't know Hindi and Marathi should paraphrase both passages in own words.)

Kabul : The global attention bestowed on a Pakistani schoolgirl shot by the Taliban has sparked outcry amongst many Afghans dismayed by what they say is the unequal response to the plight of their women and children.

Malala Yousufzai, shot by Taliban gunmen for advocating girls' education, was flown from Pakistan to Britain to receive treatment after the attack this month which drew widespread condemnation and an international outpouring of support.

"Every day an Afghan girl is abused, raped, has acid thrown on her face and mutilated. Yet no one remembers or acknowledges these girls," Elay Ershad, who represents the nomadic Kuchi people in Afghan Parliament, told Reuters.

OR

Panji : A right-wing organisation held demonstrations outside a city multiplex to protest labelling Radha allegedly as 'sexy' in a song from Karan Johar directed film *Student Of The Year*.

Hindu Janajagruti Samiti (HJS) while protesting yesterday demanded that the Censor Board should ban the movie for derogatory reference against Radha in one of its song.

The song terms Radha as 'sexy', which is an insult to the sentiments of Hindus who worship Lord Krishna, HJS claimed. Meanwhile, more than 150 volunteers of HJS also condemned Akshay Kumar starrer *Oh My God* movie and another flick *Shudra - The Rising*, which according to them hurt religious sentiments.

The HJS demanded that Akshay Kumar should not be called to inaugurate International Film Festival of India this year, beginning from November 20 in Panaji. The organisation has threatened to stage a protest at the film festival venue.

(B) Translate **one** of the following passage into English : [05]

भारतातील दहशतवादी कारवायांना पाकिस्तानचीच फूस आहे, हे आता देशातील छोट्या मुलांनाही पक्कं ठाऊक झालेलं असताना, केंद्रीय गृहमंत्र्यांनी आज पुन्हा एकदा तीच माहिती दिली आहे. दहशतवाद्यांना भारतात घुसखोरी करण्यासाठी पाकिस्तान मदत करत असल्याची पक्की खबर आमच्या गुप्तचर यंत्रणेला लागली आहे, असं सुशीलकुमार शिंदे यांनी नमूद केलं.

दसरा-दिवाळीच्या किंवा सणासुदीच्या काळात देशात दहशतवादी कारवायांची भीती अधिक असते. त्यामुळे सर्वच प्रमुख महानगरांमध्ये सतर्कतेचा इशारा देण्यात आला आहे. या पार्श्वभूमीवर, सुशीलकुमार शिंदे यांनी काल भारत-बांग्लादेश सीमेवर जाऊन परिस्थितीची पाहणी केली. भारतात घुसखोरी करणाऱ्या दहशतवाद्यांना पाकिस्तान मदत करत असल्याची माहिती मिळाल्यानं सर्व सीमारेषांवर चोख बंदोबस्त ठेवण्यात आल्याचं त्यांनी आज स्पष्ट केलं. देशातील सर्व सुरक्षा यंत्रणांना खबरदारीच्या सूचना देण्यात आल्या आहेतच, पण जनतेनंही थोडं अधिक दक्ष राहावं, असं आवाहनही त्यांनी केलं.

जम्मु-काश्मीरमधून लष्कर हटवण्याचा आग्रह तिथल्या स्थानिकांनी आपल्याला केला होता. परंतू तिथला तणाव जोपर्यंत पूर्णपणे निवळत नाही, तोपर्यंत लष्कर तिथेच थांबेल, अशी ठाम भूमिकाही त्यांनी नमूद केली.

OR

मुंबई : कर्जाच्या पेचात सापडलेल्या किंगफिशर एअरलाइन्सकडून कर्जाच्या परतफेडीची आशा मावळत चालली असल्याने या कंपनीस कर्ज दिलेल्या बँकांनी कर्ज बुडित होण्याची शक्यता गृहित धरली आहे.

अंदाजानुसार बँकांकडून सहा हजार कोटी रुपयांचे कर्ज माफ होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. देशातील कॉर्पोरेट क्षेत्रासाठी ही सर्वात मोठी कर्जमाफी ठरण्याची शक्यता आहे.

‘किंगफिशर एअरलाइन्स’चा उड्डाण परवाना गेल्या शनिवारी नागरी विमान वाहतुक संचालनालयाने (डीजीसीए) स्थगित केला. गेले काही महिने आर्थिक अडचणीत असलेल्या कंपनीला आर्थिक अवस्था व दैनंदिन सेवा यांचे पुनरुज्जीवन करण्याच्या दृष्टीने पर्यायी योजना सादर करण्यास सांगण्यात आले होते. परंतू शनिवारपर्यंत अशी योजना सादर करण्यास कंपनी असमर्थ ठरल्याने तिचा परवाना तातडीने रद्द करण्यात आला. कंपनी वेळोवेळी योजना सादर करू शकली नाही. परिणामी, साहस वित्त फंडाकडून कंपनीत गुंतवणूक होण्याची शक्यता कमी आहे. अडचणीत असलेल्या किंगफिशर एअरलाइन्सला वाचवण्यासाठी कंपनीचे प्रवर्तक विजय मल्ल्या भागभांडवल आणतील, अशी अपेक्षा कर्ज देणाऱ्या बँकांना गेल्या वर्षभरापासून आहे. मात्र, तसे होण्याची काहीच चिन्हे दिसत नसून, कंपनीवरील संकटात वाढच होत चालली आहे.

Q.3) (A) Write an application for a student internship with a leading newspaper, stating why you would like to intern there, and why you are the most suitable candidate. **[05]**

(B) Do as directed : **[10]**

(a) Add one prefix and one suffix to the word :

Clean

(b) Write synonyms : **(only one word)**

(i) cheap

(ii) fearless

(c) Write antonyms : **(only one word)**

(i) harmless

(ii) luminous

(d) Make sentences using each or both words in one sentence :

rain/ reign

(e) Write the US spelling :

(i) Theatre

(ii) Analyse

(C) (a) Fill in the blanks with suitable preposition : **[05]**

The moon does not shine _____ its own light.

(b) Fill in the blank with conjunction :

_____ the blind lead the blind, both shall fall into ditch.

(c) Separate the subject and predicate :

The moon was bright.

(d) Change from active voice to passive voice :

All his friends laughed at him.

(e) Convert the negatives to affirmatives :

Nobody was absent.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4213]-101

माध्यमांसाठी भाषाकौशल्य

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लेखन करा : (आवश्यक तेथे
काल्पनिकतेला परवानगी आहे.) [10]

- (अ) मी टीव्ही कार्यक्रम निवेदक झालो तर....
- (ब) भ्रष्टाचाराचा कर्करोग
- (क) महिला सक्षमीकरण
- (ड) भारत - २०३०मध्ये महासत्ता

प्र.2) (अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका उताऱ्याचे इंग्रजीत भाषांतर करा : [05]

भारतातील दहशतवादी कारवायांना पाकिस्तानचीच फूस आहे, हे आता देशातील छोट्या मुलांनाही पक्कं ठाऊक झालेलं असताना, केंद्रीय गृहमंत्र्यांनी आज पुन्हा एकदा तीच माहिती दिली आहे. दहशतवाद्यांना भारतात घुसखोरी करण्यासाठी पाकिस्तान मदत करत असल्याची पक्की खबर आमच्या गुप्तचर यंत्रणेला लागली आहे, असं सुशीलकुमार शिंदे यांनी नमूद केलं.

दसरा-दिवाळीच्या किंवा सणासुदीच्या काळात देशात दहशतवादी कारवायांची भीती अधिक असते. त्यामुळे सर्वच प्रमुख महानगरांमध्ये सतर्कतेचा इशारा देण्यात आला आहे. या पार्श्वभूमीवर, सुशीलकुमार शिंदे यांनी काल भारत-बांग्लादेश सीमेवर जाऊन परिस्थितीची पाहणी केली. भारतात घुसखोरी करणाऱ्या दहशतवाद्यांना पाकिस्तान मदत करत असल्याची माहिती मिळाल्यानं सर्व सीमारेषांवर चोख बंदोबस्त ठेवण्यात आल्याचं त्यांनी आज स्पष्ट केलं. देशातील सर्व सुरक्षा यंत्रणांना खबरदारीच्या सूचना देण्यात आल्या आहेतच, पण जनतेनंही थोडं अधिक दक्ष राहावं, असं आवाहनही त्यांनी केलं.

[4213]-101

5

P.T.O.

जम्मू-काश्मीरमधून लष्कर हटवण्याचा आग्रह तिथल्या स्थानिकांनी आपल्याला केला होता. परंतू तिथला तणाव जोपर्यंत पूर्णपणे निवळत नाही, तोपर्यंत लष्कर तिथेच थांबेल, अशी ठाम भूमिकाही त्यांनी नमूद केली.

OR

मुंबई : कर्जाच्या पेचात सापडलेल्या किंगफिशर एअरलाइन्सकडून कर्जाच्या परतफेडीची आशा मावळत चालली असल्याने या कंपनीस कर्ज दिलेल्या बँकांनी कर्ज बुडित होण्याची शक्यता गृहित धरली आहे.

अंदाजानुसार बँकांकडून सहा हजार कोटी रुपयांचे कर्ज माफ होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. देशातील कॉर्पोरेट क्षेत्रासाठी ही सर्वात मोठी कर्जमाफी ठरण्याची शक्यता आहे.

‘किंगफिशर एअरलाइन्स’चा उड्डाण परवाना गेल्या शनिवारी नागरी विमान वाहतुक संचालनालयाने (डीजीसीए) स्थगित केला. गेले काही महिने आर्थिक अडचणीत असलेल्या कंपनीला आर्थिक अवस्था व दैनंदिन सेवा यांचे पुनरुज्जीवन करण्याच्या दृष्टीने पर्यायी योजना सादर करण्यास सांगण्यात आले होते. परंतू शनिवारपर्यंत अशी योजना सादर करण्यास कंपनी असमर्थ ठरल्याने तिचा परवाना तातडीने रद्द करण्यात आला. कंपनी वेळोवेळी योजना सादर करू शकली नाही. परिणामी, साहस वित्त फंडाकडून कंपनीत गुंतवणूक होण्याची शक्यता कमी आहे. अडचणीत असलेल्या किंगफिशर एअरलाइन्सला वाचवण्यासाठी कंपनीचे प्रवर्तक विजय मल्ल्या भागभांडवल आणतील, अशी अपेक्षा कर्ज देणाऱ्या बँकांना गेल्या वर्षभरापासून आहे. मात्र, तसे होण्याची काहीच चिन्हे दिसत नसून, कंपनीवरील संकटात वाढच होत चालली आहे.

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा : [05]

Kabul : The global attention bestowed on a Pakistani schoolgirl shot by the Taliban has sparked outcry amongst many Afghans dismayed by what they say is the unequal response to the plight of their women and children.

Malala Yousufzai, shot by Taliban gunmen for advocating girls' education, was flown from Pakistan to Britain to receive treatment

after the attack this month which drew widespread condemnation and an international outpouring of support.

"Every day an Afghan girl is abused, raped, has acid thrown on her face and mutilated. Yet no one remembers or acknowledges these girls," Elay Ershad, who represents the nomadic Kuchi people in Afghan Parliament, told Reuters.

OR

Panji : A right-wing organisation held demonstrations outside a city multiplex to protest labelling Radha allegedly as 'sexy' in a song from Karan Johar directed film *Student Of The Year*.

Hindu Janajagruti Samiti (HJS) while protesting yesterday demanded that the Censor Board should ban the movie for derogatory reference against Radha in one of its song.

The song terms Radha as 'sexy', which is an insult to the sentiments of Hindus who worship Lord Krishna, HJS claimed. Meanwhile, more than 150 volunteers of HJS also condemned Akshay Kumar starrer *Oh My God* movie and another flick *Shudra - The Rising*, which according to them hurt religious sentiments.

The HJS demanded that Akshay Kumar should not be called to inaugurate International Film Festival of India this year, beginning from November 20 in Panaji. The organisation has threatened to stage a protest at the film festival venue.

प्र.3) (अ) तुम्ही तुमच्या शहरातील एका वृत्तपत्रात अंतर्वासित पत्रकार म्हणून काम करणार आहात, त्यासाठी परवानगी मागणारा अर्ज लिहा, त्यात तुम्हाला अंतर्वासितता (इंटरनॅशनल) तेथेच करणे आवडणार आहे व तुम्ही त्यासाठी कसे योग्य आहात हे पटवून देणारे मुद्दे समाविष्ट करा. [05]

(ब) सूचना दिल्याप्रमाणे करा : (प्रत्येकी तीन गुण) [15]

(अ) वाक्प्रचारांचा वापर : (कोणतेही तीन)

(i) कात्रजचा घाट करणे

(ii) राईचा पर्वत करणे

(iii) मेख मारणे

(iv) हातावर तुरी देणे

- (ब) शब्द शुद्ध लिहा : (कोणतेही तीन)
- (i) अभिष्टचिंतन
 - (ii) दिपावली
 - (iii) किर्तन
 - (iv) प्रतीबींब
- (क) वाक्यातील चुकीचा शब्द काढून बिनचूक वाक्य लिहा : (कोणतेही तीन)
- (i) सत्काराच्यावेळी श्री गोखले यांनी प्रमुख पाहण्यांचा अंगवस्त्र देऊन सत्कार केला.
 - (ii) त्याने दिलेल्या उपदेशामुळे तो कर्ज घेण्यापासून प्रवृत्त झाला.
 - (iii) अपघातात एक जण ठार झाला. जखमींना उपचारासाठी सामान्य रुग्णालयात दाखल केले आहे.
 - (iv) सॅंडी वादळाच्या धडाक्याने अमेरिका पुरती हादरली.
- (ड) खालील शब्दांचे अर्थ लिहा : (कोणतेही तीन)
- (i) सचिता
 - (ii) कनक
 - (iii) तनुजा
 - (iv) पंकज
- (इ) अनेकवचन लिहा : (कोणतेही तीन)
- (i) भाषा
 - (ii) मूर्ती
 - (iii) देख्रावा
 - (iv) निवडणूक
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-102

M.J.M.C. (Semester - I) Examination - 2012

NEWS REPORTING AND WRITING (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain the functions and responsibilities of Chief Reporter. **[15]**

OR

Q.1) What are the tools available for a News Reporter to gather Information ?
Explain use of any two of it. **[15]**

Q.2) What are the techniques of Writing News ? Explain in brief. **[15]**

OR

Q.2) Explain the importance of checking Information from various sources
while writing the News. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Style Book
 - (b) News Values
 - (c) Types of Leads
 - (d) Reliability
-

[4213]-102/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-102

मराठी रूपांतर

वार्ताकन आणि लेखन (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) मुख्य वार्ताहराची कार्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) माहिती संकलनासाठी वार्ताहराकडे उपलब्ध असलेली साधने कोणती ? कोणत्याही दोन साधनांचा उपयोग स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) बातमी लेखनाची तंत्रे कोणती ? थोडक्यात स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) बातमी लिहितांना विविध सूत्रांकडून माहितीची तपासणी (खातरजमा) करण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) शैली पुस्तिका

(ब) बातमी मूल्ये

(क) शिरोभागाचे प्रकार

(ड) विश्वासार्हता

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-103

M.J.M.C. (Semester - I) Examination - 2012

NEWS EDITING (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) *All questions are compulsory.*

(2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain organisation and working of a Traditional Newsroom. [15]

OR

Q.1) What is 'Gate-keeping' Function ? Explain its importance in editorial working. [15]

Q.2) Explain essential qualities of a Good Sub-editor. [15]

OR

Q.2) Explain basic elements of Newspaper Design with suitable examples. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

(a) News Agency Copy

(b) Style Palette

(c) Rewriting Leads

(d) Photo as News

[4213]-103/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-103

मराठी रूपांतर

वृत्तसंपादन (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

प्र.1) पारंपरिक वृत्तदालनाची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) पत्रकारितेतील द्वारपालाचे कार्य म्हणजे काय ? संपादनाच्या संदर्भात त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) चांगल्या उप-संपादकाला आवश्यक गुणसंपदा स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) वृत्तपत्राच्या मांडणीतील मूलभूत घटक योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा : [10]

(अ) वृत्तसंस्थेची बातमी

(ब) शैलीवाटिका (Style Palette)

(क) अग्रभागाचे फेरलेखन

(ड) छायाचित्रातली बातमी

[4213]-103/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-104

M.J.M.C. (Semester - I) Examination - 2012

FEATURE WRITING (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What are the Sources of Features ? Do you think news in brief, letters to editors and advertisements contain gems of Feature Writing ? Explain. **[15]**

OR

Q.1) Explain the qualities a good Feature Writer should possess, with examples. **[15]**

Q.2) What are the different types of Features ? Explain the steps to be taken while writing one of them in effective manner. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Profile Feature
 - (b) Feature - a writing approach
 - (c) Researching the Features Subjects
 - (d) Angle in Feature Writing
-

[4213]-104/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-104

मराठी रूपांतर

फीचर लेखन (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) वृत्तलेखाचे स्रोत कोणते असतात ? संक्षिप्त बातम्या, संपादकांना पत्रे व जाहिराती यातही वृत्तलेखाचे विषय सापडू शकतात. या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. [15]

किंवा

प्र.1) चांगल्या वृत्तलेखकाकडे कोणते गुण असावे लागतात ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) वृत्तलेखाचे विविध प्रकार सांगा. त्यातील एका प्रकारात प्रभावी पद्धतीने वृत्तलेख लिहिण्यासाठी तुम्ही कोणत्या पायऱ्यांचा अवलंब कराल ते सांगा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) व्यक्तीचित्रासाठी मुलाखत

(ब) वृत्तलेख - एक लेखन दृष्टिकोन

(क) वृत्तलेखासाठी संशोधन

(ड) वृत्तलेखातील मध्यवर्ती कल्पना

[4213]-104/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4+3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-105

M.J.M.C. (Semester - I) Examination - 2012

WORLD VIEW : ISSUES, IDEAS AND CHALLENGES (I)

(2010 Course)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

PART - I : MAKING OF MAHARASHTRA

[Max Marks : 40]

Q.1) Explain the contribution of Bhakti Movement in Social Foundation of Maharashtra. [10]

OR

Q.1) The Saint Poets had nurtured Maharashtra's Social Development. Explain with examples. [10]

Q.2) State and discuss Social Movements in 19th Century Maharashtra. [10]

OR

Q.2) Explain Concept of Hindvi Swarajya proposed by Shivaji Maharaj. [10]

Q.3) Explain the role of Sayukta Maharashtra Movement in the formation of Maharashtra State. [10]

OR

Q.3) Write a brief review about achievements of Maharashtra State. [10]

Q.4) Write short notes : (Any Two) [10]

(a) Lavani

(b) Maharashtra Dharma

(c) Role of Shivsena in State Politics

(d) Imbalance in Regional Development

[4213]-105

1

[P.T.O.]

PART - II : CURRENT AFFAIRS

[Max Marks : 40]

Q.1) Do you think Prime Minister Manmohan Singh is an under achiever, as stated by the Foreign Media ? Explain your views. **[15]**

OR

Q.1) What type of political fallouts do you expect after the stunning revelations about irregularities in water resource department in Maharashtra ? **[15]**

Q.2) Explain the role of regional parties in Maharashtra, West Bengal and Andhra Pradesh in National Politics with examples. **[15]**

OR

Q.2) Why Maharashtra - Karnataka Boundary Dispute remained unresolved for years ? Explain the positions of various political parties in Maharashtra about it. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Female Foeticide
 - (b) Sarva Shiksha Abhiyan
 - (c) Coalgate Scam
 - (d) Dr. Verghese Kurien
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4+3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

भाग - १ : महाराष्ट्राची निर्मिती

[एकूण गुण : 40]

प्र.1) महाराष्ट्राच्या सामाजिक जडणघडणीत भक्ती चळवळीचे योगदान स्पष्ट करा. [10]

किंवा

प्र.1) संत कवींनी खऱ्या अर्थाने महाराष्ट्राच्या सामाजिक जडणघडणीचा पाया घातला. हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

प्र.2) एकोणिसाव्या शतकात महाराष्ट्रात घडून आलेल्या सामाजिक चळवळींबाबत चर्चा करा. [10]

किंवा

प्र.2) छत्रपती शिवाजी महाराज यांना अभिप्रेत असलेली हिंदवी स्वराज्याची संकल्पना स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) महाराष्ट्राच्या निर्मितीत संयुक्त महाराष्ट्र आंदोलनाचे महत्त्व सोदाहरण विशद करा. [10]

किंवा

प्र.3) महाराष्ट्र राज्याच्या विविध क्षेत्रातील कामगिरीचा थोडक्यात आढावा घ्या. [10]

प्र.4) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) लावणी

(ब) महाराष्ट्र धर्म

(क) राज्याच्या राजकारणात शिवसेनेची भूमिका

(ड) प्रादेशिक विकासातील असमतोल

[4213]-105

3

[P.T.O.]

भाग - २ : चालू घडामोडी

[एकूण गुण : 40]

- प्र.1) परदेशी प्रसारमाध्यमांनी म्हटल्याप्रमाणे डॉ. मनमोहन सिंग यांची कामगिरी अपेक्षेप्रमाणे नाही असे तुम्हाला वाटते का ? तुमची मते मांडा. [15]

किंवा

- प्र.1) जलसंपदा खात्यातील कथित घोटाळ्याचा महाराष्ट्राच्या राजकारणावर काय परिणाम संभवतो असे तुम्हाला वाटते ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

- प्र.2) महाराष्ट्र, पश्चिम बंगाल व आंध्र प्रदेश या राज्यातील प्रमुख प्रादेशिक पक्षांचे राष्ट्रीय राजकारणातील स्थान स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- प्र.2) महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमा प्रश्न अजूनही का सूटू शकला नाही असे तुम्हाला वाटते ? या प्रश्नावर महाराष्ट्रातील राजकीय पक्षांच्या भूमिका स्पष्ट करा. [15]

- प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) स्त्री भ्रूणहत्या

(ब) सर्व शिक्षा अभियान

(क) कोलगेट घोटाळा

(ड) डॉ. वर्गीस कुरियन

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-201

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

NEWS REPORTING (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What is the importance of follow up stories in Newspaper ? Explain with example of a News where follow up is essential. **[10]**

OR

Q.1) The post event coverage is one of the means for newspaper for competing TV News Channels. Explain with suitable examples. **[10]**

Q.2) Explain the changes occurred in News Writing Style in a decade with examples. **[10]**

OR

Q.2) "Traditional Beat Reporting is equally important for a Newspaper." Explain. **[10]**

Q.3) As a Chief Reporter, how you will brief the reporters about coverage of Municipal Election News ? **[10]**

OR

Q.3) The Business Correspondent of a Newspaper should have good knowledge of fundamentals of economics. Explain with giving examples. **[10]**

Q.4) Write short notes : (Any Two)

[10]

- (a) Interview - as a News Gathering Technique
 - (b) Weather Beat
 - (c) Use of Social Networking Site in Reporting
 - (d) Nutgraph
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-201

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) वृत्तपत्रात पाठपुराव्याच्या बातम्यांचे महत्त्व काय असते ? ज्या बातमीत पाठपुरावा आवश्यक आहे अशा एखाद्या बातमीचे उदाहरण सांगा. [10]

किंवा

प्र.1) घटना घडून गेल्यानंतर काही काळ सविस्तर वार्ताकनाचे वृत्तपत्रांचे तंत्र हे दूरचित्रवाणी वाहिन्यांशी स्पर्धा करण्याचे एक साधन आहे. हे विधान स्पष्ट करा. [10]

प्र.2) गेल्या संपूर्ण दशकात बातमी लिहिण्याच्या शैलीत कुठले बदल झालेले दिसतात ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

किंवा

प्र.2) “पारंपरिक बीटचे वार्ताकन हे कुठल्याही वृत्तपत्रासाठी सारखेच महत्त्वाचे असते.” हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) महापालिका वार्ताकनाच्या पूर्वतयारीबाबत तुम्ही मुख्य वार्ताहर या नात्याने वार्ताहरांना काय सूचना द्याल ? [10]

किंवा

प्र.3) “कुठल्याही वृत्तपत्राच्या उद्योग प्रतिनिधीला अर्थशास्त्रातील संकल्पना माहित असणे आवश्यक असते.” हे विधान स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[10]

- (अ) मुलाखत - बातमी संकलनाचे साधन
 - (ब) हवामानाचे वृत्तक्षेत्र
 - (क) वृत्तांकनात सोशल नेटवर्किंग संकेतस्थळांचा वापर
 - (ड) बातमी किंवा वृत्तलेखातील नटग्राफ परिच्छेद
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-202

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

NEWS EDITING (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain the changes in the role of an Editor of a Newspaper in Modern Times. What are the Pressure Groups affecting his decisions ? **[15]**

OR

Q.1) What is convergent Newsroom ? How Multitasking Skills became important after the presence of different media platforms from mobile to tablet pcs ? **[15]**

Q.2) What is the Newspaper Design ? Explain new concepts in it. **[15]**

OR

Q.2) A French Periodical has brought out a special issue based on the topless photographs of Princess Kate Middleton with her husband. Do you think its ethical ? Explain on the basis of ethics in Photo Journalism. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Software Facilities for Pagination
- (b) Sub-editors Role in Metro Edition
- (c) Use of News Websites
- (d) Feedback of Readers - A News Source

[4213]-202/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-202

मराठी रूपांतर

वृत्तसंपादन

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) आधुनिक काळात संपादकाची बदलेली भूमिका स्पष्ट करा. त्याच्या निर्णयावर प्रभाव टाकणारे दबाव गट कुठले आहेत ते सांगा. [15]

किंवा

प्र.1) माध्यम समुच्चय असलेल्या वृत्तदालनाची वैशिष्ट्ये सांगा. मोबाइल पासून टॅबलेट पीसीपर्यंत विविध माध्यमांच्या समावेशामुळे बहुकौशल्यांना कसे महत्त्व येत गेले ते सोदाहरण सांगा. [15]

प्र.2) वृत्तपत्राचे डिझाइन म्हणजे काय ? त्यातील नवीन संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) युवराज्ञी कॅट मिडलटन हिची अर्धनग्न छायाचित्र असलेला खास अंक फ्रान्समधील एका नियतकालिकाने प्रसिद्ध केला, ही बाब तुम्हाला नैतिक वाटते काय ? छायाचित्र पत्रकारितेतील नीतीमूल्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) वृत्तपत्रातील पानांच्या मांडणीसाठी वापरली जाणारी सॉफ्टवेअर्स

(ब) महानगर आवृत्तीत उपसंपादकाची भूमिका

(क) वृत्तसंकेतस्थळांचा वापर

(ड) वाचकांचा प्रतिसाद - एक वृत्तस्रोत

[4213]-202/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-203

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

FEATURE WRITING (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What are different tools for Editorial Writing ? Explain the importance of Clippings and Library in Editorial Writing. **[15]**

OR

Q.1) Do you think Editorials create identity of the Newspaper ? Explain with suitable examples. **[15]**

Q.2) Do you think Editorial Writer needs persuasive Writing Skills ? Explain with essential logical steps in Editorial Writing. **[15]**

OR

Q.2) Explain the essentials of Writing Food Review of a Restaurant. Write First Paragraph of a Food Review Feature. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Feature Agency
- (b) Sunday Supplements of Newspaper
- (c) Blog Writing Skills
- (d) Opinion Writing

[4213]-203/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-203

मराठी रूपांतर

फीचर लेखन (२)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) संपादकीय लेखनासाठी वापरली जाणारी साधने कोणती ? कात्रणे व वाचनालयाचा वापर यांचे संपादकीय लेखनातील महत्त्व सांगा. [15]

किंवा

प्र.1) कुठल्याही वृत्तपत्राचे अग्रलेख त्याचे व्यक्तीमत्व घडवित असतात असे तुम्हाला वाटते काय ? सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. [15]

प्र.2) संपादकीय लेखन करणाऱ्या व्यक्तीकडे मतपरिवर्तन करणारी लेखनशैली असावी लागते असे तुम्हाला वाटते काय ? संपादकीय लेखनाच्या प्रक्रियेतील विविध टप्पे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) एखाद्या रेस्टॉरंटविषयीच्या अन्न परीक्षण लेखात कोणते घटक आवश्यक असतात ते सांगा. रेस्टॉरंट परीक्षण लेखाचा पहिला परिच्छेद लिहून दाखवा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) वृत्तलेख संस्था
- (ब) वृत्तपत्रांच्या रविवार पुरवण्या
- (क) ब्लॉग लेखनाची कौशल्ये
- (ड) मतप्रदर्शक लेखन

[4213]-203/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-204

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

WORLD VIEW : ISSUES, IDEAS AND CHALLENGES - (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain Concept of Communism. Give its advantages and disadvantages. **[15]**

OR

Q.1) Explain different types of Violence. Which factors are responsible for Communal Violence ? **[15]**

Q.2) Give a brief review of India's Development Process in different fields. **[15]**

OR

Q.2) "Feminist Movement in India has uplifted women's status." Do you agree with this opinion ? Discuss. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) FDI in Multibrand Retail
- (b) Water Resources Scam
- (c) Cartoon Controversy of Asim Trivedi
- (d) European Union

[4213]-204/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-204

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) साम्यवाद म्हणजे काय ? त्याचे फायदे-तोटे विशद करा. [15]

किंवा

प्र.1) हिंसाचाराचे विविध प्रकार सांगा. जातीय हिंसाचारास कोणते घटक कारणीभूत ठरतात ? [15]

प्र.2) भारताच्या विविध क्षेत्रातील विकास प्रक्रियेचा आढावा घ्या. [15]

किंवा

प्र.2) भारतातील स्त्रीवादी चळवळीमुळे महिलांची स्थिती सुधारली या मताशी तुम्ही सहमत आहात काय ? चर्चा करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) बहुउत्पादनी किरकोळ विक्री क्षेत्रात थेट परकी गुंतवणूक

(ब) जलसंपदा घोटाला

(क) असीम त्रिवेदीचा व्यंगचित्र वाद

(ड) युरोपीय महासंघ

[4213]-204/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-205

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

TRENDS IN JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Vernacular Press in Pre-independent India has played an effective role in Social Movements. Discuss with suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Enuemerate the attempts to regulate the Press in Pre and Post-independence Period. **[15]**

Q.2) District Editions of Newspapers may be satisfying the local aspirations but they do not show the cohesive picture of the happenings in the State. Do you agree with the statement ? Give your viewpoints. **[15]**

OR

Q.2) Though New Technology has brought out some cosmetic changes in Newspapers but it needs a supplement of good content. Critically comment this statement with suitable examples. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Editorials of Lokmanya Tilak
- (b) Nanasaheb Parulekar - a Visionary Editor
- (c) Kasturi Ranga
- (d) Darpan

[4213]-205/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-205

मराठी रूपांतर

पत्रकारितेतील प्रवाह

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) स्वातंत्र्यपूर्व काळात भाषिक वृत्तपत्रांनी सामाजिक चळवळींमध्ये मोठ्या प्रमाणात भूमिका पार पाडली. या विधानाची सोदाहरण चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.1) स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर काळात वृत्तपत्रांवर नियंत्रण ठेवण्याच्या करण्यात आलेल्या प्रयत्नांचा आढावा घ्या. [15]

प्र.2) वृत्तपत्रांच्या जिल्हा आवृत्त्यांनी स्थानिक लोकांच्या आशाआकांक्षा पूर्ण केल्या असल्या तरी त्यामुळे राज्यातील घडामोडींचे सर्वकष चित्र मात्र या वृत्तपत्रांमधून उमटत नाही. या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? तुमची मते मांडा. [15]

किंवा

प्र.2) नवीन तंत्रज्ञानाने वृत्तपत्रात काही वरवरचे बदल झाले असले तरी त्याला सकस आशयाची जोड असणे आवश्यक आहे. या विधानावर सोदाहरण व टीकात्मक चर्चा करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) लोकमान्य टिळकांचे अग्रलेख
- (ब) नानासाहेब परुळेकर - द्रष्टे संपादक
- (क) कस्तुरी रंगा
- (ड) दर्पण

[4213]-205/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-206

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

TV JOURNALISM (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain different News Values of 24 x 7 News Channels with suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Explain the working of a TV News Room. What are various Functionaries in a News Room ? Explain their roles and responsibilities. **[15]**

Q.2) Prepare a TV News regarding Governments Announcement of FDI in Multi-brand Retail. Write down the headline, visuals, voice-over, bytes, music, duration, conclusion etc. **[15]**

OR

Q.2) Why Editing plays an important role in TV News ? Write in short about any two Editing Softwares used in News Room. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) MCR
- (b) Structure of a News Bulletin
- (c) Voice Modulation
- (d) News - as Entertainment

[4213]-206/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-206

मराठी रूपांतर

दूरचित्रवाणी पत्रकारिता (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) चोवीस तास वृत्तवाहिन्यांची वृत्तमूल्ये कोणती असतात ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) दूरचित्रवाणी वृत्तदालनाचे कामकाज स्पष्ट करा. त्याची संस्थात्मक रचना स्पष्ट करून प्रत्येक पदावरील व्यक्तींची नेमकी भूमिका व जबाबदारी काय असते ते सांगा. [15]

प्र.2) सरकारने मल्टिब्रँड रिटेलमध्ये थेट परकी गुंतवणूकीस परवानगी दिल्याच्या पार्श्वभूमीवर दूरचित्रवाणीसाठी वृत्त तयार करा. त्यात मथळा, दृश्ये, व्हॉइस ओव्हर, बाइट्स, पार्श्वभूमीचे संगीत, बातमीचा कालावधी या मुद्यांचा विचार करा. [15]

किंवा

प्र.2) दूरचित्रवाणीच्या बातम्यांच्या निर्मितीत संपादनाचे महत्त्व काय असते ? त्यात जी सॉफ्टवेअर वापरली जातात त्यांची थोडक्यात माहिती लिहा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) एमसीआर

(ब) दूरचित्रवाणीच्या वृत्तकार्यक्रमाचे स्वरूप

(क) व्हॉइस मॉड्युलेशन

(ड) बातमी - एक करमणूक

[4213]-206/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-207

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

RADIO JOURNALISM (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Trace the development of Radio as a Medium in India. [15]

OR

Q.1) What are the basic qualities a Radio Reporter should possess ? [15]

Q.2) Explain how Radio News Writing is different from Newspaper and TV News Writing with suitable examples. [15]

OR

Q.2) Explain the Process of Compiling News Bulletin for Radio with examples. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Radio Interview
 - (b) Voice Cast and Phonos
 - (c) News Reading Skills
 - (d) Headlines
-

[4213]-207/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-207

मराठी रूपांतर

नभोवाणी पत्रकारिता (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) भारतात रेडिओ या माध्यमाचा प्रसार कसा होत गेला याचा आढावा घ्या. [15]

किंवा

प्र.1) रेडिओसाठी काम करणाऱ्या वार्ताहरांकडे कोणती गुणकौशल्ये असणे आवश्यक असते ? [15]

प्र.2) वृत्तपत्रे व टीव्हीच्या बातम्यांपेक्षा रेडिओसाठी बातम्या लिहिण्यात नेमका काय फरक असतो तो सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) रेडिओसाठी बातमीपत्र तयार करण्याची संपूर्ण प्रक्रिया सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) रेडिओसाठी मुलाखत

(ब) व्हॉइस कास्ट व फोनो

(क) वृत्तवाचन कौशल्ये

(ड) ठळक बातम्या

[4213]-207/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-208

M.J.M.C. (Semester - II) Examination - 2012

NEW MEDIA (I)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain the history of Internet and its spread in India. [15]

OR

Q.1) Explain what is Media Convergence ? How it helps to add revenue for Media Houses ? [15]

Q.2) Explain the advantages and disadvantages of On-line Media Platform. [15]

OR

Q.2) What are the on-line tools to manage text, links, photos and audio-videos ? Do you think video makes value addition for the news ? Explain. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Social Effects of Facebook
 - (b) Digital Storeytelling
 - (c) Blogs - as a News Source
 - (d) Skills for Multimedia Journalists
-

[4213]-208/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-208

मराठी रूपांतर

नवमाध्यमे (१)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) इंटरनेटचा (आंतरजाल) इतिहास सांगून त्याची भारतातील वाटचाल स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) माध्यम समुच्चय म्हणजे काय ? त्याचा उपयोग माध्यम समूहांना महसूल वाढीसाठी कसा होतो ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) ऑन-लाइन प्रसारमाध्यमांचे फायदे-तोटे सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) मजकूर, लिंक्स, ऑडिओ, व्हीडिओ, छायाचित्रे यांच्या व्यवस्थापनासाठीची ऑन-लाइन साधने कोणती ? व्हीडिओच्या वापराने बातमीचे मूल्यवर्धन होते असे तुम्हाला वाटते का ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा : [10]

(अ) फेसबुकचे सामाजिक परिणाम

(ब) डिजिटल कथाकथन

(क) ब्लॉग - एक बातमी स्रोत

(ड) बहुमाध्यम पत्रकाराची कौशल्ये

[4213]-208/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-301

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012
COMMUNICATION : THEORY AND PRACTICE
(2010 Course)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory, however they have internal options.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) “Media is an important Social Institution.” Explain this statement with examples. **[15]**

OR

Q.1) Do you believe that the Media is a source of New Political Power ? Explain your position with examples. **[15]**

Q.2) Media is much more than a Business or Industry. Explain. **[15]**

OR

Q.2) Explain the Media effects on the society, with the help of the Uses and Gratification Theory. **[15]**

Q.3) Why Media cannot be treated only as a Business or Industry ? Explain Economic Characteristics of Media Industry. **[15]**

OR

Q.3) Write a detail note on the methods used to study Media Content. **[15]**

Q.4) Critically comment on the role of Media in covering events of social importance. [15]

OR

Q.4) The International Information and Entertainment Industry is dominated by the Western Countries, especially America. Explain. [15]

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Media Convergence
 - (b) ABC and IRS in Context Audience Measurement
 - (c) Media Ownership and Control
 - (d) Theories of Press
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4213]-301

मराठी रूपांतर

संज्ञापन : सिद्धान्त व उपयोजन

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

प्र.1) “माध्यम ही एक महत्त्वाची सामाजिक संस्था आहे.” हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) माध्यम हे नवीन राजकीय सत्तास्रोत आहे असे तुम्हाला वाटते काय ? तुमची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) “माध्यमाची व्याप्ती ही उद्योग किंवा व्यवसाय यापेक्षा वेगळी आहे.” हे विधान स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) माध्यमांचा समाजावर होणारा परिणाम उपयोजन व समाधान सिद्धांताच्या आधारे विशद करा. [15]

प्र.3) माध्यमांना केवळ उद्योग किंवा व्यवसाय का मानले जाऊ नये ? माध्यम उद्योगाची आर्थिक गुणवैशिष्ट्ये विशद करा. [15]

किंवा

प्र.3) माध्यमातील आशयाचा अभ्यास करण्यासाठी सर्वसाधारणपणे वापरल्या जाणाऱ्या पद्धतीचे सविस्तर विवेचन करा. [15]

प्र.4) सामाजिक महत्त्वाच्या घटनांच्या वार्ताकनात माध्यमांच्या भूमिकेचे टीकात्मक विवेचन करा. [15]

किंवा

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील माहिती व करमणूक उद्योगावर पाश्चिमात्य देशांचे विशेषत्वाने अमेरिकेचे वर्चस्व आहे. हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) माध्यम समुच्चय

(ब) वाचक पाहणी संदर्भात एबीसी व आयआरएस यांचे स्थान

(क) माध्यमांची मालकी व नियंत्रण

(ड) मुद्रित माध्यम सिद्धांत

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-302

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

MEDIA RESEARCH METHODS

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain the basic characteristics of Research and the generic steps of Research Process. [15]

OR

Q.1) "Research is a Multidimensional Process and therefore it can also be classified in various categories using different criteria." Explain the statement. [15]

Q.2) Prepare a Research Design on **any one** of the following. You may make your assumptions choices or operational definition wherever necessary but mention and justify them clearly : [15]

- (a) Music listening and purchasing habits of youth in Maharashtra
- (b) Portrayal of 'Journalist' in Hindi Movies in the last five years

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Literature Review
- (b) Observation - as a Data Collection Method
- (c) Stratified Random Sampling
- (d) Nature of Language of Research Report

[4213]-302/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-302

मराठी रूपांतर

माध्यम संशोधन पद्धती

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) संशोधनाचे मूलभूत गुणधर्म कोणते ते स्पष्ट करा. संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे (पायऱ्या) स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) “संशोधन ही बहुआयामी प्रक्रिया असते त्यामुळे विविध निकषांच्या आधारे तिचे वेगवेगळ्या प्रकारे वर्गीकरण करता येते.” हे विधान स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) खालीलपैकी एका विषयावर संशोधन आराखडा तयार करा. जेथे आवश्यक असेल तेथे तुम्ही कार्यात्मक व्याख्या किंवा गृहितकांचा वापर करू शकता पण त्यांचा स्पष्ट उल्लेख करून त्याची गरज व योग्यता पटवून द्यावी : [15]

(अ) संगीत श्रवण व महाराष्ट्रातील युवकांच्या खरेदीच्या सवयी

(ब) गेल्या पाच वर्षात हिंदी चित्रपटातून दाखवण्यात आलेले पत्रकारांच्या व्यक्तीरेखांचे चित्रण

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) पूर्वसाहित्याचा आढावा

(ब) निरीक्षण - माहिती संकलनाची एक पद्धत

(क) स्तरित यादृच्छिक नमूना निवड

(ड) संशोधन अहवालातील भाषेचे स्वरूप

[4013]-302/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-303

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

WORLD VIEW : ISSUES, IDEAS AND CHALLENGES (III)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Do you think SAARC is relevant in modern times ? Explain in the pretext of SAARC Summit in Iran ? **[15]**

OR

Q.1) What is Globalization ? Explain the positive and negative effects of FDI in Multibrand Retail. **[15]**

Q.2) Explain the Second Wave of Economic Reforms in India. Do you think it will uplift the economy but adversely affect the common man ? Explain in the pretext of the decision of limiting the number of subsidized LPG Cylinders. **[15]**

OR

Q.2) Explain the changing nature of capitalism after European and American Economic Crisis. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Malala Yusoufzai
- (b) UNESCO Heritage Status for Western Ghats
- (c) Presidential Elections in USA
- (d) India's Performance in London Olympics

[4213]-303/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-303

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) सार्क चळवळ आधुनिक काळात कालसुसंगत आहे असे तुम्हाला वाटते का ? इराणमध्ये झालेल्या सार्क शिखर परिषदेच्या पार्श्वभूमीवर स्पष्टीकरण करा. [15]

किंवा

प्र.1) जागतिकीकरण म्हणजे काय ? भारतात बहुउत्पादनी किरकोळ विक्री क्षेत्रात थेट परकी गुंतवणूकीमुळे कोणते चांगले व वाईट परिणाम होतील असे तुम्हाला वाटते ? विशद करा. [15]

प्र.2) भारतातील आर्थिक सुधारणांची दुसरी लाट याविषयी स्पष्टीकरण करा. त्यामुळे अर्थव्यवस्था सुधारण्याची शक्यता असली तरी सामान्य माणसाला मात्र आर्थिक फटका बसेल असे तुम्हाला वाटते काय ? अनुदानित गॅस सिलिंडरची संख्या मर्यादित करण्याच्या निर्णयाच्या पार्श्वभूमीवर चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.2) युरोप व अमेरिकेतील पेचप्रसंगानंतर भांडवलवादी अर्थव्यवस्थांचे स्वरूप कसे बदलत आहे ते स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) मलाला युसूफझाई
- (ब) पश्चिम घाटाला युनेस्कोचा जागतिक दर्जा
- (क) अमेरिकेतील अध्यक्षीय निवडणुका
- (ड) लंडन ऑलिम्पिकमध्ये भारताची कामगिरी

[4213]-303/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-304

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

TV JOURNALISM (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Criticize your favourite Talk Show on a News Channel. [15]

OR

Q.1) Explain the organisational structure of TV News Room. [15]

Q.2) Prepare a TV News about demise of Bollywood's first superstar Rajesh Khanna. Write down the headline, visuals, voice-over, bytes, music, duration, conclusion etc. [15]

OR

Q.2) Give historical account of Development of TV in India. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) MCR
- (b) Role of Interviewer in TV News Channel
- (c) Voice Modulation
- (d) TV Documentary

[4213]-304/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-304

मराठी रूपांतर

दूरचित्रवाणी पत्रकारिता (२)

वेळ : २ तास]

[एकूण गुण : ४०

प्र.१) वृत्तवाहिनीवरील तुमच्या आवडत्या चर्चात्मक कार्यक्रमाचे टीकात्मक विश्लेषण करा. [15]

किंवा

प्र.१) दूरचित्रवाणीच्या वृत्तदालनाची संस्थात्मक रचना व स्वरूप स्पष्ट करा. [15]

प्र.२) बॉलिवूड सुपरस्टार राजेश खन्ना यांचे निधन झाले त्याबाबत दूरचित्रवाणी वाहिनीसाठी बातमी तयार करा. त्यात मथळा, दृश्ये, व्हॉइस-ओव्हर, बाइट्स, संगीत, बातमीचा कालावधी या मुद्दे बातमी तयार करताना विचारात घ्या. [15]

किंवा

प्र.२) भारतातील दूरचित्रवाणीच्या वाटचालीचा सविस्तर आढावा घ्या. [15]

प्र.३) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) एमसीआर

(ब) वृत्तवाहिनीत मुलाखतकाराची भूमिका

(क) व्हॉइस मॉड्युलेशन

(ड) दूरचित्रवाणीसाठी माहितीपट

[4213]-304/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-305

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

RADIO JOURNALISM (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What are the types of Radio Transmission ? Explain their salient features. **[15]**

OR

Q.1) What are the Softwares available for Sound Recording and Editing ? Enlist their advantages and disadvantages. **[15]**

Q.2) Explain the role of AKASHWANI in development of India with suitable examples. **[15]**

OR

Q.2) “News Services Division is backbone of Akashwani.” Explain the statement with detailed discussion about its working. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) FM Radio Channels
 - (b) Community Radio
 - (c) Gyanwani
 - (d) Getting Revenue for Radio
-

[4213]-305/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-305

मराठी रूपांतर

नभोवाणी पत्रकारिता (२)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) रेडिओ प्रसारणाच्या पद्धती सांगून त्यांची वैशिष्ट्ये विशद करा. [15]

किंवा

प्र.1) ध्वनिमुद्रण व ध्वनिसंपादन यासाठी कोणती सॉफ्टवेअर्स उपलब्ध आहेत ते सांगून त्यांचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) भारताच्या विकासात आकाशवाणीने पार पाडलेली भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) “वृत्तसेवा विभाग हा आकाशवाणीचा कणा आहे.” हे विधान स्पष्ट करून या विभागाच्या कामाविषयी सविस्तर चर्चा करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) एफएम रेडिओ वाहिन्या
- (ब) कम्युनिटी रेडिओ
- (क) ज्ञानवाणी
- (ड) रेडिओसाठी महसूल निर्मिती

[4213]-305/2

Seat No.	
---------------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-306

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

NEW MEDIA (II)

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) New Media has completely changed the concept of Deadlines and Breaking News. Explain with suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Do you think On-line Media has affected the News Values of Print and Electronic Media ? Explain with giving examples. **[15]**

Q.2) Explain different methods of Pricing Content of On-line Media. Give brief account of new business models of On-line Advertising. **[15]**

OR

Q.2) How E-governance can be used to fight the menace of Corruption ? Which States in India are using it effectively ? Explain with examples. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Cyber War
- (b) Multimedia Storeytelling
- (c) Twitter - as a News Source
- (d) Social Media Activism

[4213]-306/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-306

मराठी रूपांतर

नवमाध्यमे (२)

वेळ : २ तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) “नवमाध्यमांनी बातमीची डेडलाइन व ब्रेकिंग न्यूज या संकल्पना पूर्णपणे बदलून टाकल्या आहेत.” हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) “ऑन-लाइन माध्यमांनी मुद्रित व इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांच्या वृत्तमूल्यांवर परिणाम झाला आहे.” हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) ऑन-लाइन प्रसारमाध्यमात आशयाचे मूल्यनिर्धारण करण्याच्या पद्धती कोणत्या ? ऑन-लाइन जाहिरातीच्या व्यावसायिक नमूनांची माहिती द्या. [15]

किंवा

प्र.2) भ्रष्टाचाराला आळा घालण्यासाठी इ-प्रशासनाचा वापर कशा प्रकारे करता येईल ? भारतातील कोणत्या राज्यांनी त्याचा प्रभावी वापर केला आहे, ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा : [10]

(अ) सायबर वॉर

(ब) बहुमाध्यमातील कथाकथन

(क) टिवटर - एक वृत्तस्रोत

(ड) सोशल मीडियातील सामाजिक कृतीशीलता

[4213]-306/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-307

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

AGRICULTURE JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Do you think that FDI in Multibrand Retail will benefit the farmers ?
Explain with suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Explain your views on the recommendation of Rangarajan Committee
Report on reforms in Sugar Industry. **[15]**

Q.2) Genetic Crops may bring the new green revolution in Agriculture. Do
you agree ? Explain your viewpoint. **[15]**

OR

Q.2) Explain different types of Agro Based Industries. How they can
support the livelihood of farmers in the State ? **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Agro Tourism
- (b) Organic Farming
- (c) Labour Shortage in Agriculture Sector
- (d) Horticulture

[4213]-307/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-307

मराठी रूपांतर

कृषी पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) मल्टिब्रॉड रिटेलमधील थेट परदेशी गुंतवणूकीमुळे शेतकऱ्यांना खरोखर फायदा होईल असे वाटते काय ? सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. [15]

किंवा

प्र.1) साखर उद्योगातील सुधारणांविषयी रंगराजन समितीने केलेल्या शिफारशीची चर्चा करा. [15]

प्र.2) “जनुकीय पिके ही नवी हरित क्रांती ठरेल.” या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? तुमची मते स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) कृषी पूरक उद्योगांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. त्यामुळे शेतकऱ्यांचे जीवनमान कसे सुधारता येईल ? [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) कृषी पर्यटन

(ब) सेंट्रीय शेती

(क) कृषी क्षेत्रात कामगारांची कमतरता

(ड) फळशेती

[4213]-307/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-308

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

DEVELOPMENT JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What is Development ? Explain its factors in detail with examples. [15]

OR

**Q.1) Explain the role and importance of Journalism in Development Process.
Give your viewpoint on today's Development Journalism. [15]**

**Q.2) "Corruption has become a major hurdle in the development of the
country." Do you agree with this statement ? Give your reasons. [15]**

OR

Q.2) What is Development Journalism ? Explain its nature and scope in India. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Human Development Index
- (b) Mahatma Gandhi's Development Approach
- (c) Poverty Line
- (d) Gross Domestic Product

[4213]-308/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-308

मराठी रूपांतर

विकास पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) विकास म्हणजे काय ? विकासाचे घटक उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) विकास प्रक्रियेत पत्रकारितेची भूमिका आणि महत्त्व स्पष्ट करा. आजच्या विकास पत्रकारितेवर तुमचे वैयक्तिक विचार मांडा. [15]

प्र.2) “देशाच्या विकासात भ्रष्टाचार हा प्रमुख अडथळ ठरला आहे.” या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? तुमची मते मांडा. [15]

किंवा

प्र.2) विकास पत्रकारिता म्हणजे काय ? विकास पत्रकारितेची स्वरूप आणि व्याप्ती सविस्तर विशद करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) मानवी विकास निर्देशांक

(ब) महात्मा गांधींचा विकास दृष्टिकोन

(क) दारिद्र रेषा

(ड) ढोबळ देशी उत्पादन

[4213]-308/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-309

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

ENVIRONMENT JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) What is Global Warming ? Do you think Developed Nations are more responsible than Developing Nations for this issue ? Explain with suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Do you think development projects can't be implemented without disturbing Environment ? Explain with suitable examples. **[15]**

Q.2) Write a 300 word story based on the latest figures of sound pollution at the time of Ganesh immersion procession in your city. Take into account the relaxation by govt. for using loudspeakers till 12 at night. Effect of this concession in limiting the time of procession and water pollution due to immersion of Ganesh Idols made up of Plaster of Paris. **[15]**

OR

Q.2) Explain the importance of World Heritage Status given by UNESCO to Western Ghats. Is it sufficient for saving the bio-diversity hotspot from Human Activities ? **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Centre for Science and Environment
- (b) Sparrow - State Bird of Delhi
- (c) RIO-20 Summit
- (d) Kudankulam Nuclear Project

[4213]-309/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-309

मराठी रूपांतर

पर्यावरण पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) जागतिक तापमानवाढ म्हणजे काय ? विकसित देश हे विकसनशील देशांपेक्षा या समस्येला जास्त जबाबदार आहेत असे तुम्हाला वाटते काय ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) पर्यावरणाची हानी न करता विकास प्रकल्प राबविता येत नाहीत असे तुम्हाला वाटते काय ? उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) तुमच्या शहरातील गणेश विसर्जन मिरवणुकीतील ध्वनिप्रदूषणाच्या आकड्यांच्या आधारे तीनशे शब्दांची बातमी लिहा. यंदाच्या वर्षी ध्वनिवर्धकासाठी रात्री बारा वाजेपर्यंत दिलेली मुदतवाढ, त्याचा मिरवणुकीवर झालेला परिणाम तसेच प्लास्टर ऑफ पॅरिसच्या मूर्तीच्या विसर्जनामुळे जलप्रदूषण या मुद्यांचा त्यात परामर्श घ्या. [15]

किंवा

प्र.2) पश्चिम घाटाला दिलेल्या जागतिक वारसा दर्जाचे नेमके महत्त्व स्पष्ट करा. जैवविविधतेचा ठेवा असलेला हा भाग जपण्यासाठी एवढी उपाययोजना पुरेशी आहे असे वाटते काय ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) सेंटर फॉर सायन्स अँड इन्व्हीरॉनमेंट
- (ब) चिमणी - दिल्लीचा राज्यपक्षी
- (क) रिओ-२० शिखर बैठक
- (ड) कुडनकुलम अणुप्रकल्प

[4213]-309/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-310

M.J.M.C. (Semester - III) Examination - 2012

SCIENCE JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) “India is far behind in Basic Research in Science, with respect to developed countries and China also.” Explain this statement with examples and suggest remedies to improve the situation. **[15]**

OR

Q.1) How technology can uplift Economic Status of Society ? Explain with giving examples. **[15]**

Q.2) “Scientific Attitude is the key element in progressive society.” Explain with suitable examples. **[15]**

OR

Q.2) A schoolgirl from your city has got world recognition by NASA for her energy efficient model of Space Plane called **GARUDA**. Write a news item based on her interview. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) CERN
- (b) Neil Armstrong
- (c) Indian Space Programme
- (d) National Institute of Virology
- (e) Hundred Years of TB Vaccine

[4213]-310/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-310

मराठी रूपांतर

विज्ञान पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) “मूलभूत विज्ञान संशोधनात भारत हा विकसित देश तसेच चीनच्याही खूप मागे आहे.” हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. ही स्थिती सुधारण्यासाठी तुम्ही काय उपाययोजना सूचवाल ते सांगा. [15]

किंवा

प्र.1) तंत्रज्ञान हे मानवाच्या आर्थिक उन्नतीत कशा प्रकारे मदत करू शकते हे सोदाहरण विशद करा. [15]

प्र.2) “वैज्ञानिक दृष्टिकोन हा कुठल्याही प्रगत समाजातील एक महत्त्वाचा घटक असतो.” या विधानावर सोदाहरण चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.2) तुमच्या शहरातील एका शाळकरी मुलीने तयार केलेल्या गरूड या ऊर्जा बचत करणाऱ्या अंतराळ विमानाच्या प्रारूपास नासाकडून मान्यता मिळाली आहे, त्या पार्श्वभूमीवर तिच्या मुलाखतीवर आधारित बातमी लिहा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) सर्न (CERN)

(ब) नील आर्मस्ट्रॉंग

(क) भारतीय अंतराळ कार्यक्रम

(ड) राष्ट्रीय विषाणू विज्ञान संस्था

(इ) टीबी लशीची शताब्दी

[4213]-310/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-401

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

MEDIA MANAGEMENT AND LAWS

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Explain the changes in Indian Media Industry in last two decades.
Give suitable examples. **[15]**

OR

Q.1) Explain various aspects of Contemporary Media Management with
suitable examples. **[15]**

Q.2) Who are the Working Journalists ? Explain the impact of Contract
System on Journalists as employee. **[15]**

OR

Q.2) Explain the nature and provisions of Cyber Laws in India. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Press Council or Media Council ?
- (b) Contempt of Court
- (c) Trial by Media
- (d) Foreign Direct Investment in Media

[4213]-401/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-401

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) गेल्या दोन दशकांत भारतीय माध्यम उद्योगामध्ये झालेले बदल योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) समकालीन माध्यम व्यवस्थापनाचे विविध पैलू योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) श्रमिक पत्रकार म्हणजे कोण ? कंत्राटी पद्धतीच्या सेवाशर्तीचा पत्रकारांवर काय परिणाम होत आहेत, हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) भारतातील सायबर कायद्याचे स्वरूप आणि तरतूदी स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) पत्र परिषद की माध्यम परिषद ?

(ब) न्यायालयाचा अवमान

(क) माध्यमांकडून न्यायदान

(ड) माध्यम क्षेत्रात थेट परकी गुंतवणूक

[4213]-401/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-402

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

PRINCIPLES AND ETHICS OF JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Discuss Concept of Newspaper as a Fourth Pillar of Democracy with examples. **[15]**

OR

Q.1) Media Persons should abide by the Ethical Values in Journalistic Practices, ultimately it creates high standards of credibility. Explain. **[15]**

Q.2) What care should be taken while writing the news about Election Campaigns ? Explain the do's and don'ts in Writing Opinion and Exit Poll related News Items. **[15]**

OR

Q.2) News Reporters should play a greater role in the Newspaper rather than being Stenographers who are giving the statements made by officials and politicians. Explain. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Need of Self-regulation in Media
- (b) Gender Neutral Language
- (c) Yellow Journalism
- (d) Advertorial

[4213]-402/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-402

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) वृत्तपत्रे हा लोकशाहीचा चौथा आधारस्तंभ आहेत या संकल्पनेची सोदाहरण चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.1) “माध्यमकर्मींनी पत्रकारितेची नीतीमूल्ये पाळली तर आपोआपच विश्वासार्हता वाढते.” हे विधान स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) निवडणूक प्रचाराबाबत वार्ताकन करताना कुठली काळजी घ्यावी हे सांगा. जनमत चाचण्या व मतानोत्तर चाचण्या यांच्यावर आधारित बातम्या देताना काय करावे व काय करू नये याबाबतची तत्वे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) वृत्तपत्रातील वार्ताहराची भूमिका ही राजकीय नेते तसेच सरकारी अधिकारी यांनी केलेल्या विधाने जशीच्या तशी बातमी स्वरूपात देणाऱ्या लघुलेखकासारखी नसावी तर त्याला अधिक सखोल विश्लेषणाचे ज्ञान असले पाहिजे. हे विधान स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) माध्यमांना स्वनियंत्रिची गरज

(ब) लिंगभेद न पाळणारी भाषा

(क) पीतपत्रकारिता

(ड) जाहिरातकीय

[4213]-402/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-403

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

WORLD VIEW : ISSUES, IDEAS AND CHALLENGES

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Critically examine the Controversy over NCTC in the context of Federalism in India. **[15]**

OR

Q.1) Regional Parties are now controlling the politics of major States. Discuss its impact on National Politics. **[15]**

Q.2) Explain the nature of 2G Scam and its likely impact on Indian Economy and Politics. **[15]**

OR

Q.2) 'India Against Corruption' Campaign is losing its steam. Discuss. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Jaipur Literary Festival
- (b) Kolaveri Di
- (c) Kapil Sibal
- (d) Vidya Balan

[4213]-403/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-403

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) भारतीय संघराज्याच्या संदर्भात 'एनसीटीसी' संबंधीच्या वादाची चिकित्सा करा. [15]

किंवा

प्र.1) देशातील प्रमुख राज्यांतील राजकारणाचे नियंत्रण प्रादेशिक पक्ष करत आहेत. त्याच्या राष्ट्रीय राजकारणावरील परिणामांची चर्चा करा. [15]

प्र.2) 'टू जी' गैरव्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करून, त्याचे देशाचे अर्थकारण व राजकारणावरील परिणाम स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.2) 'भ्रष्टाचाराविरुद्ध भारत' या आंदोलनाचा जोर कमी झाला आहे. या विधानाची चर्चा करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) जयपूर लिटररी फेस्टिव्हल

(ब) कोलावेरी डी

(क) कपिल सिबल

(ड) विद्या बालन

[4213]-403/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-404

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

ADVERTISING

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Advertising is a field which plays a major role in Indian Economy. Discuss with suitable examples. [15]

OR

Q.1) What do you understand by Advertising Ethics and Social Responsibility ? Explain with proper examples. [15]

Q.2) Which are the different Advertising Medias ? Discuss their comparative strengths and weaknesses with suitable examples. [15]

OR

Q.2) Explain Concept of Brand Management and Brand Equity. Give proper examples. [15]

Q.3) Write short notes on **any two** of the following : [10]

- (a) Creative Brief
- (b) Importance of Visual Thinking
- (c) Communication Mix
- (d) Types of Ad Agencies

[4213]-404/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-404

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) जाहिरात क्षेत्र हे भारतीय अर्थव्यवस्थेत महत्त्वाची भूमिका निभावणारे आहे. या विधानाची सोदाहरण चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.1) जाहिरातीची नीतीमूल्ये आणि सामाजिक उत्तरदायित्व ह्या संकल्पना योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) जाहिरातीची विविध माध्यमे कोणती ? त्यांच्या तुलनात्मक बल तसेच दुर्बल स्थानांची सोदाहरण चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.2) ब्रँड मॅनेजमेंट आणि ब्रँड इक्विटी या संकल्पना स्पष्ट करा. समर्पक उदाहरणे द्या. [15]

प्र.3) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा : [10]

(अ) क्रिएटिव्ह ब्रीफ

(ब) व्हिज्युअल थिंकिंगचे महत्त्व

(क) कम्युनिकेशन मिक्स

(ड) जाहिरात कंपन्यांचे प्रकार

[4213]-404/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-405

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

PUBLIC RELATIONS

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Discuss “The role of the latest Communication Systems in Public Relations with special reference to new Information and Communication Technologies.” **[15]**

OR

Q.1) Explain why PR Departments monitor and participate in Blogs, Chat-rooms and Social Networks ? How ethical is this practice ? **[15]**

Q.2) What care should be taken while drafting a Press Release ? **[15]**

OR

Q.2) Assume yourself as the PRO of Idea Cellular. Suggest your innovative ideas for the establishment of an effective PR System. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) The ‘House Journal’
- (b) PRSI
- (c) Spin
- (d) Communication Audit

[4213]-405/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-405

मराठी रूपांतर

जनसंपर्क

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) चर्चा करा : “जनसंपर्क प्रक्रियेत नवीन संज्ञापन प्रणाली विशेषतः नवीन माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका.” [15]

किंवा

प्र.1) जनसंपर्क विभागांच्या ब्लॉग, चॅट रूम तसेच सोशल नेटवर्किंग साइट्सवर सहभागी होण्याची तसेच त्यावर नजर ठेवण्यामागची कारणे स्पष्ट करा असे वर्तन किती नैतिक आहे याचे स्पष्टीकरण द्या. [15]

प्र.2) प्रसिद्धिपत्रक तयार करताना कोणती काळजी घेतली पाहिजे ? [15]

किंवा

प्र.2) कल्पना करा तुम्ही आइडिया सेल्युलर कंपनीचे जनसंपर्क अधिकारी आहात. या संस्थेत एक प्रभावी जनसंपर्क प्रणालीची स्थापना करण्याकरिता तुम्ही कोणत्या अभिनव कल्पना सूचवाल ? [15]

प्र.3) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) हाऊस जर्नल (संस्थापत्रिका)

(ब) पीआरएसआय

(क) स्पिन

(ड) कम्युनिकेशन ऑडिट (संज्ञापन लेखापरीक्षा)

[4213]-405/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-406

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

FILM APPRECIATION

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Write the analytical appreciation of **any one of the following films : [15]**

- (a) The Artist
- (b) Rockstar
- (c) Deoul
- (d) Kahani

OR

Q.1) Explain how the narrative of full length fiction cinema is constructed ? [15]

Q.2) Discuss in detailed New Wave in Marathi Cinema after movie Shwas with examples. [15]

OR

Q.2) “Sound and Light effects plays vital role in Cinema.” Explain in detail. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Your Favourite Western Film Director
- (b) Pune International Film Festival
- (c) Film Critics
- (d) Gurudatta or Satyajit Ray

[4213]-406/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-406

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) खालीलपैकी एका चित्रपटाचे विश्लेषणात्मक रसग्रहण करा : [15]

- (अ) द आर्टिस्ट
- (ब) रॉकस्टार
- (क) देऊळ
- (ड) कहानी

किंवा

प्र.1) कथावस्तूवर आधारित पूर्ण लांबीच्या चित्रपटाची कथनसरणी कशी असते ते स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) श्वास या मराठी चित्रपटानंतर मराठी चित्रपटांमध्ये आलेल्या नवीन प्रवाहांची उदाहरणांसह चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.2) “चित्रपटामध्ये ध्वनी आणि प्रकाश योजनेची महत्त्वाची भूमिका असते.” या विधानाची सविस्तर चर्चा करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

- (अ) तुमचा आवडता पाश्चात्य चित्रपट दिग्दर्शक
- (ब) पुणे आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव
- (क) चित्रपट समीक्षा
- (ड) गुरुदत्त किंवा सत्यजित रे

[4213]-406/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-407

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

MAGAZINE JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) “All Magazines are similar in many ways yet they have their own audience.” Explain with appropriate examples. **[15]**

OR

Q.1) Describe the format of On-line Magazines. **[15]**

Q.2) “Todays magazines give more importance to entertainment rather than content.” Critically examine this sentence with proper examples. **[15]**

OR

Q.2) You have to launch new Sports Magazine. Give detail plan with various Columns and Features. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

- (a) Film Magazines
 - (b) Types of Magazines
 - (c) Cover Story
 - (d) Outlook or India Today
-

[4213]-407/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-407

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) “सर्व नियतकालिके ही बहुसंख्य बाबींमध्ये एकसारखीच असतात; मात्र असे असूनही प्रत्येक नियतकालिकाचा स्वतःचा वाचकवर्ग असतो.” हे विधान योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) ऑन-लाइन नियतकालिकांचे स्वरूप स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) “सध्याची नियतकालिके आशयापेक्षा मनोरंजनावर अधिक भर देतात.” या विधानाची चिकित्सक चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.2) तुम्हाला क्रीडा नियतकालिक सुरु करायचे आहे. त्यासाठी लेख व सदरांचे सविस्तर नियोजन करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) चित्रपटविषयक नियतकालिके

(ब) नियतकालिकांचे प्रकार

(क) मुखपृष्ठ कथा

(ड) ‘आऊटलूक’ किंवा ‘इंडिया टुडे’

[4213]-407/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-408

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

BUSINESS JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Discuss the Economics of Agriculture and Rural Economy. [15]

OR

Q.1) Explain in brief the growth and progress of the Indian Economy. [15]

Q.2) What care should be taken while analyzing a Company's Financial Performance ? [15]

OR

Q.2) Give a brief plan for the Coverage of the Union Budget. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Issues Related to SEZ
 - (b) Ethics in Business Journalism
 - (c) Role of Finance and Planning Commission
 - (d) Importance of Sources in Business Journalism
-

[4213]-408/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-408

मराठी रूपांतर

अर्थ/उद्योग पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) कृषी अर्थव्यवस्था व ग्रामीण अर्थव्यवस्था यांबाबत चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.1) भारतीय अर्थव्यवस्थेची वाढ व प्रगती यांचा आढावा घ्या. [15]

प्र.2) एखाद्या कंपनीची आर्थिक कामगिरीचे विश्लेषण करताना कुठली काळजी घेणे आवश्यक असते ? [15]

किंवा

प्र.2) केंद्रीय अर्थसंकल्पाच्या वार्ताकनासाठी सुयोग्य आराखडा तयार करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) विशेष आर्थिक क्षेत्राची संबंधित प्रश्न

(ब) अर्थ/उद्योग पत्रकारितेतील नीतीमूल्ये

(क) अर्थ व नियोजन आयोगाची भूमिका

(ड) अर्थ/उद्योग पत्रकारितेतील स्रोतांचे महत्त्व

[4213]-408/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-409

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

CULTURE JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What is Culture ? Explain its importance in Society and Individual Life. [15]

OR

Q.1) How Indian Culture is different from Western Culture ? Explain with examples. [15]

Q.2) Give a brief account of Origin and Development of Art Forms. [15]

OR

Q.2) What types of Qualities Culture Reporter should possess ? Give some points to be covered while reporting Sawai Gandharv - Bhimsen Joshi Sangeet Mahostav. [15]

Q.3) Write notes : (Any Two) [10]

- (a) Kathak - a Dance Form
- (b) A. R. Rehman
- (c) New Trends in Marathi Drama
- (d) Creative Art Forms

[4213]-409/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-409

मराठी रूपांतर

सांस्कृतिक पत्रकारिता

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

(१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.1) संस्कृती म्हणजे काय ? समाज व व्यक्ती पातळीवर संस्कृतीचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) भारतीय संस्कृती व पाश्चिमात्य संस्कृती यात काय फरक आहे ? सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) विविध कलाप्रकारांचा उगम व विकास यांचा थोडक्यात आढावा घ्या. [15]

किंवा

प्र.2) सांस्कृतिक क्षेत्रातील बातम्या देणाऱ्या वार्ताहराकडे कुठली कौशल्ये असणे गरजेचे आहे ? सवाई गंधर्व - भीमसेन संगीत महोत्सवाचे वार्ताकन करताना कुठल्या मुद्यांवर भर घ्याल ? [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) कथक - नृत्यप्रकार

(ब) ए. आर. रहमान

(क) मराठी नाट्यसृष्टीतील नवे प्रवाह

(ड) अभिजात कलाप्रकार

[4213]-409/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-410

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

LAW, ORDER AND CRIME JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Discuss Fairness and objectivity in Crime and Court Coverage. [15]

OR

Q.1) Explain functions and jurisdiction of Supreme Court. [15]

Q.2) What care should be taken while reporting Communal Clashes ? [15]

OR

Q.2) Prepare a brief plan for coverage of a Accident on National Highway. [15]

Q.3) Write short notes : (Any Two) [10]

- (a) Trial by Media
- (b) Public Interest Litigation (PIL)
- (c) Anti Terrorist Squad (ATS)
- (d) Non-cognizable Offences

[4213]-410/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-410

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) गुन्हे आणि न्यायालयीन खटल्यांच्या वार्ताकनातील निःपक्षपातीपणा आणि वस्तूनिष्ठता यांच्याविषयी चर्चा करा. [15]

किंवा

प्र.1) सर्वोच्च न्यायालयाची कार्यप्रणाली आणि अधिकार क्षेत्रांची माहिती द्या. [15]

प्र.2) जातीय दंगलीचे वार्ताकन करताना कोणती काळजी घ्यावी ? [15]

किंवा

प्र.2) राष्ट्रीय महामार्गावर झालेल्या अपघाताच्या वार्ताकनासाठी कोणती पूर्वतयारी कराल ? [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) न्यायालयाच्या भूमिकेत प्रसारमाध्यमे किंवा माध्यमांचा न्यायालयीन अभिनिवेश

(ब) जनहित याचिका (पीआयएल)

(क) दहशतवाद विरोधी पथक (एटीएस)

(ड) अदखलपात्र गुन्हा

[4213]-410/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-411

M.J.M.C. (Semester - IV) Examination - 2012

SPORTS JOURNALISM

(2010 Course)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instruction :

Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write an article for your Newspaper on Sachin Tendulkar's Performance in the International Cricket. **[15]**

OR

Q.1) Write an article for your Newspaper on forthcoming London Olympic with reference to the India's Performance. **[15]**

Q.2) Trace the History of Asian Games. **[15]**

OR

Q.2) Explain the importance of National Games for the Emerging Sport Persons. **[15]**

Q.3) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**

(a) Sports Star

(b) Live Telecast

(c) Commercial Relationship between Media Coverage and Sports

(d) Importance of Photo on Sports Pages

[4213]-411/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4213]-411

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमधील सचिन तेंडुलकरच्या कामगिरीवर तुमच्या वृत्तपत्रासाठी एक लेख लिहा. [15]

किंवा

प्र.1) भारताच्या कामगिरीचा संदर्भ देऊन आगामी लंडन ऑलिम्पिकवर तुमच्या वृत्तपत्रासाठी एक लेख लिहा. [15]

प्र.2) आशियाई क्रीडा स्पर्धेच्या इतिहासाचा मागोवा घ्यावा. [15]

किंवा

प्र.2) उदयोन्मुख क्रीडापटूंसाठी राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धांचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [10]

(अ) स्पोर्ट्स स्टार

(ब) थेट प्रसारण

(क) क्रीडा स्पर्धा आणि माध्यमांचे वृत्तांकन यामधील व्यापारी संबंध

(ड) क्रीडा पानांवर छायाचित्रांचे महत्त्व

[4213]-411/2